

greppa näringen

Betesmodulen inom Greppa näringen

Linda Gradén
Rådgivarna i Sjuhärad

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Niklas och Malin

- ❖ 46 uppbundna kor
- ❖ Tog över driften för 1,5 år sedan.
- ❖ Sänkt celltalen markant
- ❖ Ökat produktionen ca 1000 kg ECM.
- ❖ Inte lika koncentrerat med höstkalvningar

Betessläpp

Korna minskade ca
2 kg/ko och dag

Urean gick ner

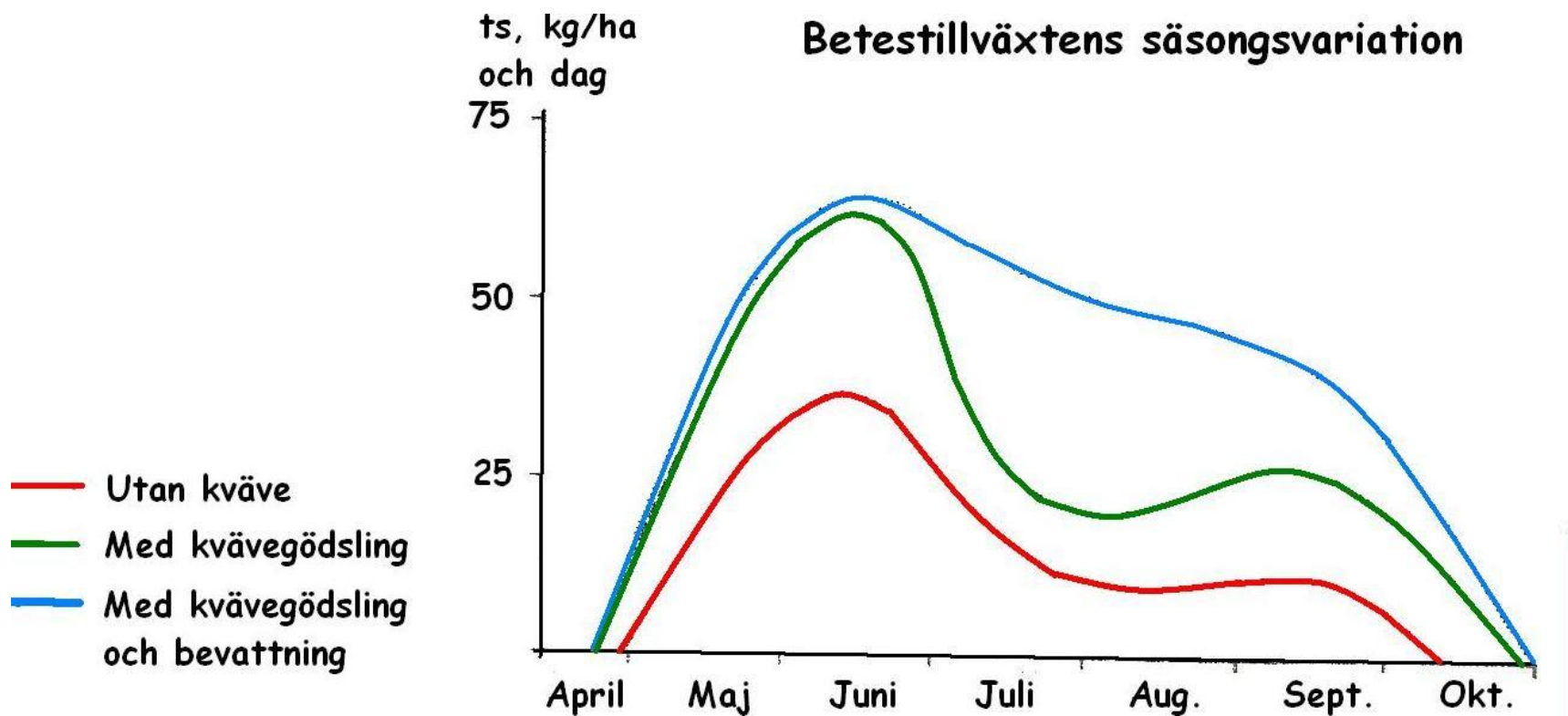
Celler ökade något

Ett av betena till korna

Betestillväxt

Näringsvärde och avkastning Åkermarksbete

- Åkermarksbete, förvuxet - Extensiv betesmark utan aktiv skötsel.
Avkastning: Cirka 5500kg ts/ha och år (Gård och Djurhälsan, 2018).

Näringsinnehåll, förvuxet åkermarksbete:

	Energi, MJ	Råprotein, g/kg ts	NDF, g/kg ts
Försommar	10,1	92	540
Sensommar	9,5	110	600

(Gård och Djurhälsan, 2018)

- Åkermarksbete – Intensiv betesmark som gödslas och putsas.
Avkastning: Cirka 8500kg ts/ha och år (Gård och Djurhälsan, 2018).

Näringsinnehåll, intensivt åkermarksbete:

	Energi, MJ	Råprotein, g/kg ts	NDF, g/kg ts
Försommar	11	190	480
Sensommar	10,8	210	470

(Gård och Djurhälsan, 2018)

Ogräs på bete

Närbild på betet

Tabell 1. Brister i betesdriften och ogräs som gynnas av dessa brister (Frankow-Lindberg mfl, 1991)

Brist i betesdriften	Ogräs
Bristande dränering	tuvtåtel kärrkavle revsmörblomma* kärtistel älgört fräken fibblor
Svagt näringstillstånd eller lågt pH	bergs- och ängsyra* viol korsört grässtjärnblomma brunven kruståtel fårsvingel fräken
För hög belägningsgrad	trampört groblad
För låg belägningsgrad eller dålig putsning	brännässla åkertistel smörblommor* örnbräken fräken tuvatåtel

* Växter som även kan ge problem med mjölk kvalitet

Bete med ogräs

Putsning av bete

Höja kvaliteten på betet

Minska möjligheten för
ogräsen att fröa av sig

- Bör ske efter första
avbetningen

Hur olika djurslag betar

Föda	Andel av fodret i %			
	Häst	Nöt	Får	Get
Gräs	90	70	60	20
Örter	4	20	30	20
Löv	6	10	10	60

Betesstrategier

› Rotationsbete

60-70% betesutnyttjande

3-4 fållor till ungdjur

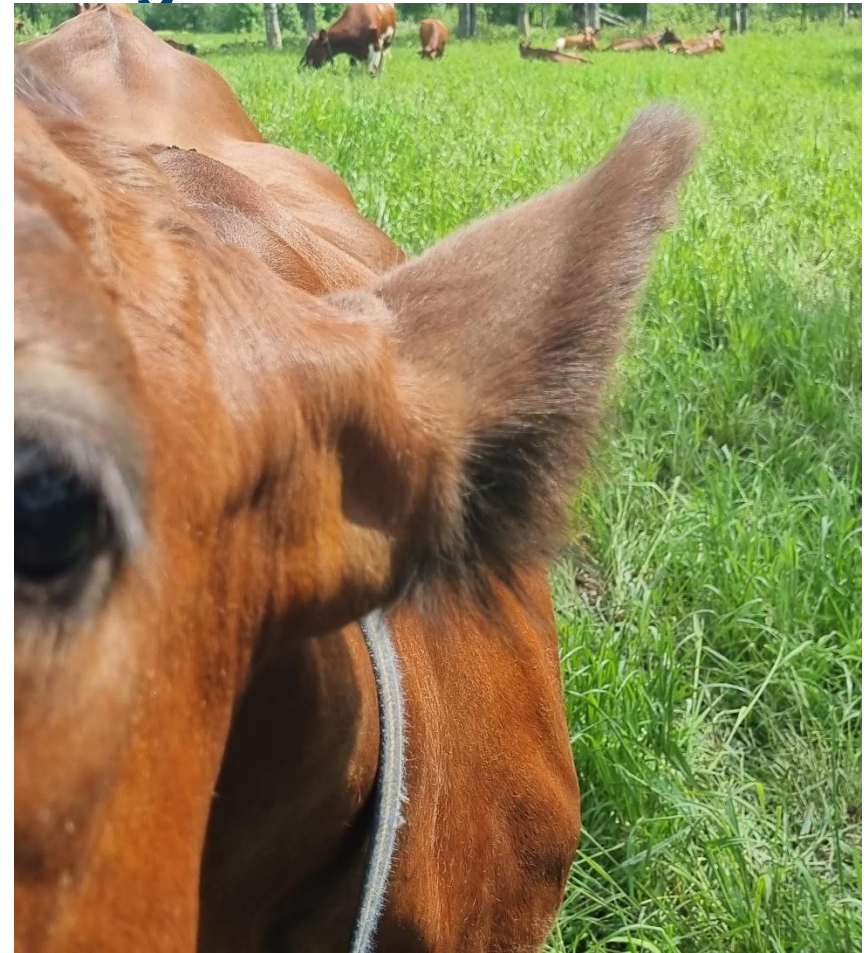
6-8 fållor till mjölkkor

› Stripbete

70% betesutnyttjande

› Kontinuerligt bete

50 % betsutnyttjande

Antal avbetningar/beläggning mjölkcor

Tabell 2. Riktlinjer för rotationsbete för mjölkcor på åkermarksbete.

Avbetningsomgång	Rotation, antal dagar	Beläggningsgrad, kor/ha
1-2	14	4-6
3-4	21	3-4
5-6	28	2-3

Drivgång

Vattenkaret

Inkalvningålder 34 månader

Betar naturbetesmarken

Avkastning och näringsinnehåll naturbetesmark

Tabell A. Betesavkastning, kg torrsubstans (ts) per ha och säsong samt medelvärde för innehåll av omsättbar energi, MJ per kg ts, i olika vegetationstyper i naturbetesmarker. Tabellen utgör underlag för beräkningar i kapitel 7.

Vegetationstyp	Avkastning, kg ts/ha	Innehåll av omsättbar energi i betet, MJ/ kg ts
Torr	1800	9,5
Frisk	3000	9,7
Fuktig/blöt/våtmark	4400	8,6
Kvävepåverkad, kultiverad och odlad	4100	10,1
Skuggad	1400	9,0

Beläggningsgrad

Tabell 2. Riktlinjer för beläggningsgrad för olika djurkategorier på bete (Gård & Djurhälsan 2018)

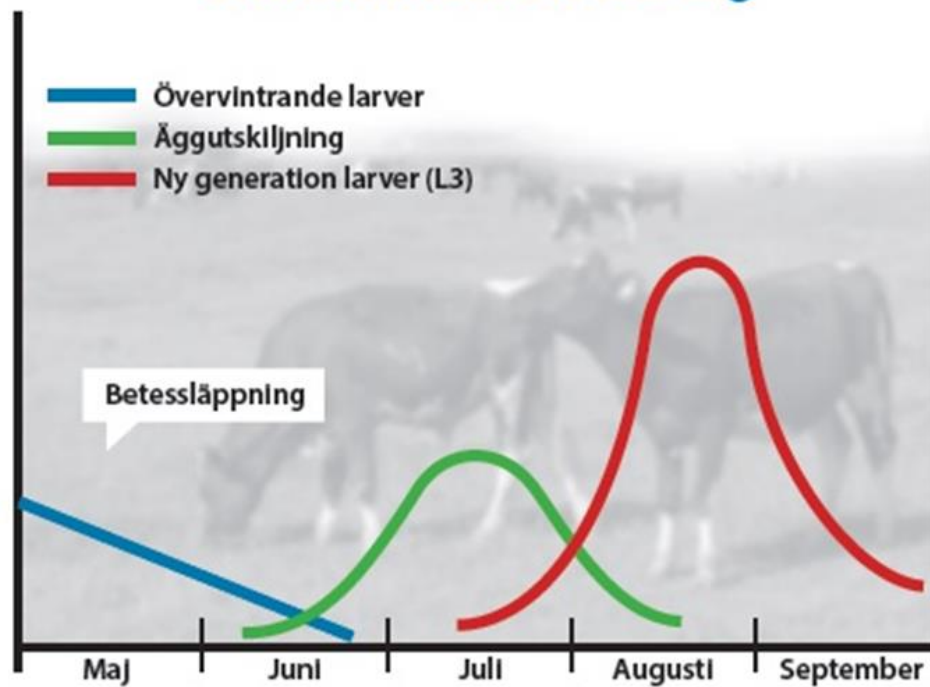
Beläggning, djur per hektar						
Djurslag	Ålder	Åkermarksbete, gödslat med 80 kg N		Naturbetesmark		Förväntad tillväxt, g/dag
		Försommar	Sensommar	Försommar	Sensommar	
Kviga	< 1år	8	4	4	2	650
Kviga	>1 år	4	2	2	1	700
Tjur	ca 1 år	6	3	3	1,5	900
Stut	< 1år	8	4	4	2	700
Stut	>1 år	4	2	2	1	950
Diko med kalv		3	1,5	1,5	0,75	Kalvtillväxten varierar med djurmaterialet

Kalvar på bete

Parasiter

Betessmittans utveckling

Sammanfattning gårdens mål

- › Inte tappa i produktion vid betessläpp
- › Sänka inkalvningsåldern på kvigorna men bibehålla storleken på dem
- › Förnya betesvallar

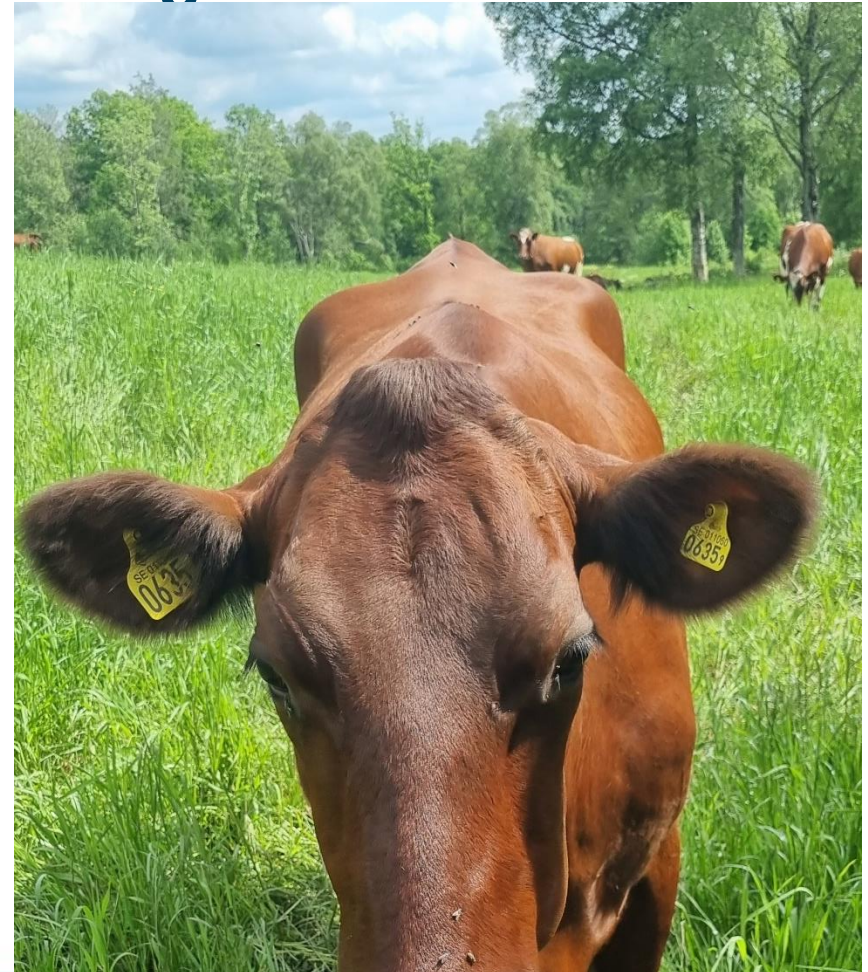
Bra att ha med sig i sin rådgivning

- Betestillväxt: Ca 80 kg ts/dag halveras längre fram på säsongen
- 0,2 ha/ko i början
- Korna äter 10% mer om betet består av 30% vitklöver
- Med bevattning kan betestillväxten öka med 30%.

Forsättning

- Redan vid +24 grader blir kor påverkade
- Kor betar helst i gryning och skymning
- Kan beta 2,5% av kroppsvikten.
- Avstånd mellan robot och bete

Och till sist....

42A Betesstrategi	
Modulens inriktning: Beräknad tidsåtgång inkl. för-/efterarbete: Särskild kompetens på ekologiska gårdar: Särskild klimatkompetens: Ett besök + uppföljningskontakt:	Betande nötkreatur, får/lamm eller hästar 10-12 tim Ja Oreklav Ja
Punkt	Innehåll
Översiktlig beskrivning	Betesplanering för att effektivisera produktionen och minska växtnäringssläckaget på beten på åkermark och på naturbeten.
Mål för modulen	Optimera betesutnyttjandet för att öka växtnäringutnyttjande och minska växtnäringssläckaget genom god betesskötsel vilket bidrar till att nå miljömålen "Ingen övergödning", "Grundvattnet av god kvalitet" "Bara naturlig försurning", "Begränsad klimatpåverkan" och "Ett rikt odlingslandskap".
Underlag/grunddata	Underlag som behövs vid besöket - Skötselteckning och skifteskarta över beten med fällindelning och drivningsvägar. - Förteckning över vilka djurgrupper som ska beta. - Eventuell åtagandeplan för naturbeten. - Gödslingsplan och markkarta för åkermarksbeten, om det finns framtaget. - Uppgift om fällindelning på åkermarksbete och uppskattning av bejvåttandel i fält. - Förväglande års betesdrift om den dokumenterats i t.ex. en beteskalender - Produktionsresultat från förra betessäsongen (mjölkavkastning, celltal, sporer och urea samt tillväxt). - Foderstater för olika djurkategorier under betesperioden. - Mål för djurens tillväxt på betet.
Rådgivningens innehåll och omfattning	Motivera lantbrukaren - Diskutera på vilket sätt en bra betesskötsel kan öka växtnäringutnyttjandet på gården. - Diskutera skötsel för naturbetena. Utgå ifrån åtagandeplanen om det finns en sådan eller villkor för miljöanpassningar. - Gå igenom nuvarande betesstrategi - Gör en rundvandring till några representativa betesskiften för att bedöma etablering, artsamfällighet, avkastning, etc. - Diskutera erfarenheter från tidigare år. - Diskutera betesbeläggning (antal djuren/ha, tidpunkt för betessläpp och inställning) samt system och omfattning av tillskottsfodring. - Diskutera gårdens produktionsresultat och risk för proteinöverskott under sommaren. - Diskutera befintlig gödslingsplan för gårdens åkermarksbeten och hur gårdens nuvarande betesdrift påverkar förluster av växtnäring och växthusgaser från gården. - Bedöm förekomsten av söndertrampad mark (t.ex. vid utfodningsplatser, vattenhålar och drivningsvägar) och risken för växtnäringsförluster och förluster av kalcium på dessa platser, samt bedöm risk för erosion till vattendrag och risk för förorening genom lamp i vattendrag och ge eventuellt förslag till ändrade rutiner. - Diskutera hur vallbott och omläggning av åkermarksbetena görs. - På de gårdar där det är motiverat ska en växtnäring balans upprättas för betesdriften eller några representativa skiften. Om beläggningen är över 8 mjölkkor per ha bete ska en växtnäring balans för dessa skiften göras. Förbered åtgärdsplanen - Gå igenom: - Hur djuren kan delas upp i lämpliga grupper - Tillgängliga arealer av naturbete, åkermarksbete och vall - Betenas avkastningspotential - Hur skötseln för naturbeten uppfylls utifrån eventuella villkor för miljöanpassningar. - Åtgärden ska följa naturbetesmarkernas åtagandeplan eller villkor för miljöanpassningar och får inte påverka naturbetets biologiska mångfald negativt. - Möjligheter till fällindelning (permanent och tillfällig) - Djurens vattenförsörjning - Parasittryck

42A Betesstrategi	
Rådgivningens innehåll och omfattning, fortsättning	- Diskutera även: - Möjligheter att kombinera slätter och bete. - Möjligheten till bevattning - Växling mellan bete på åkermark och eventuella naturbeten. - Avmaskning, behov och strategi. - Gå igenom principerna för att göra en betesplan och gör minst ett exempel för en djurgrupp på gården (största gruppen eller gruppen som kräver intensivast utfodring). Planen ska innehålla: - Tillgängliga fällor, deras arealer och typ av betesmark (åkermark eller naturbete) - Rekommenderat antal dagar som djuren går i respektive fälla - Längden på betesrotationen (dagar) och hur den förändras över betessäsongen - Beläggningsgraden (djuren/ha) och hur den förändras över betessäsongen - Lämpliga tidpunkter för putsning - Lämpliga tidpunkter för gödsling samt lämpliga givor - Lämpliga åtgärder vid säsongsmissigt överskott eller underskott av bete. Gör en åtgärdsplan - Ge förslag till hur - lamm, köttdjur och rekryteringsdjur kan mättas eller vägas före och efter betessläpp för att förbättra uppfattningen om djurens tillväxt på betet. - sommarfoderstaten bör vara efter förändringar av betesdriften. - Följ upp rådgivningsplanen och ändra den om det är aktuellt.
Resultat och krav på dokumentation	Rådgivningsdokumentet ska innehålla - Betesplan för en djurgrupp på gården (största gruppen eller gruppen som kräver intensivast utfodring). - Förslag till åtgärder för att minska risken för växtnäringssläckage och erosion om risk har konstaterats. - Förslag till gödsling av de betestyper på åkermark som förekommer på gården. - Växtnäring balans för betesdriften på gårdar med över 8 mjölkkor per ha bete och även på andra gårdar där det är motiverat. - Förslag till hur betesdjurens tillväxt på betet ska kunna uppskattas när det gäller lamm, köttdjur och rekryteringsdjur. - Beläggningsgraden (djuren/ha) - Uppdaterad rådgivningsplan.
Krav på rapportering till GNW-adm	Registrera rådgivningstillfället - Beläggningsgraden (djuren/ha) - De 1-3 viktigaste åtgärderna i åtgärdsplanen - Datum för uppföljningskontakt. - Om rådgivningsplanen och/eller bakgrundsbeskrivningen har ändrats ska det registreras.

Tack

